

INTRODUCERE

În perioada de după încheierea celui de-al doilea război mondial au fost create mai multe organizații la nivel internațional și regional în scopul asigurării unei apărări pe cele trei planuri: economic, militar și politic.

În contextul evoluției relațiilor internaționale între state, unele organizații au fost restructurate pe parcursul existenței lor atât în ceea ce privește modul de organizare, cât și cel de funcționare a lor, iar altele au dispărut.¹ Amintim în primul rând Consiliul Europei care a fost creat la 5 mai 1949 prin semnarea statutului său la Strasbourg, reprezintă prima organizație cu vocație esențial politică și culturală. Aceasta cuprinde astăzi 47 de state membre² și asigură în prezent cel mai eficient mecanism de protecție și promovare a drepturilor omului prin intermediul Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și prin identificarea noilor amenințări la adresa drepturilor omului și demnității umane, promovarea educației și formării în domeniul drepturilor omului. Menționăm, de

---

¹ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Instituții europene și drepturile omului, IRDO, 2008, p. 20 și urm.

² România a aderat la Consiliul Europei ca urmare a deciziei din 4 octombrie 1993 formulată prin rezoluția nr.37/1993 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei. În data de 7 octombrie țara noastră a semnat documentele statutare și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale, convenția fiind ratificată prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 135 din 31 mai 1996.

asemenea Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, Comunității Economice Europene și Comunității Europene a Energiei Atomice în Europa, organizație cu vocație esențial economică, care a luat ființă în baza Tratatului de la Paris, semnat la 16 aprilie 1948. Ea a fost creată pentru a contribui la aplicarea Planului Marshall adoptat de Senatul SUA în 1947 în vederea reconstrucției europene. Această organizație are ca misiune promovarea politicilor pentru creșterea bunăstării economice și sociale a oamenilor din întreaga lume. Amintim crearea Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) în urma semnării Tratatului Nord-Atlantic în aprilie 1949 reprezintă o alianță de apărare colectivă rămâne deschisă în continuare și pentru aderarea altor state europene. Scopul organizației este de a asigura libertatea și securitatea statelor membre prin mijloace politice și militare. Alianța joacă un rol central în actuala structură de securitate euroatlantică, adaptându-și activitatea permanent la provocările privind securitatea actuală și viitoare.

De asemenea, trebuie evidențiată crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, Comunității Economice Europene și Comunității Europene a energiei Atomice prin Tratatul de la Paris din 1951 și Tratatul de la Roma din 1957. Prin înființarea acestora s-a urmărit crearea unei economii internaționale de piață bazate pe principiul liberalismului economic prin trei mecanisme fundamentale: uniunea vamală, piața comună sau un spațiu economic unificat, și uniunea economică printr-o politică economică comună. În 1993 prin

intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht se instituie Uniunea Europeană bazată pe cele trei Comunități Europene și completată cu două politici, în materie de politică externă și de securitate comună și în materie de justiție și afaceri interne. Tratatul de la Lisabona atribuie Uniunii Europene personalitate juridică din momentul intrării în vigoare în data de 1 decembrie 2009. Ea se substituie și ia locul Comunității Europene. Dispar cei trei piloni (Comunitățile, PESC și JAI) termeni precum „Comunitate” și „comunitar” sunt înlocuiți cu „Uniune” și „ale Uniunii”.³

Trebuie evidențiată, de asemenea, crearea Uniunii Europei Occidentale. Aceasta a apărut ca urmare a unei inițiative din partea a două state, Franța și Marea Britanie care au semnat în data de 4 martie 1947, la Dunkerque, un Tratat de asistență mutuală al cărui obiectiv major era cooperarea pe planul apărării comune. Tratatul prevedea o asistență militară în cazul unei agresiuni sau al amenințării cu agresiunea din partea Germaniei, dar nu stipula decât obligația unor consultări în caz de pericol. Inițiativei lansate pentru o organizație defensivă i-au răspuns ulterior și alte state europene, unele devenind membre altele cu statut de observatori. Crearea Alianței Nord-Atlantice și promovarea din partea părții franco-germane a principiului unei „identități europene de securitate și apărare, compatibilă și complementară Alianței” și intrarea în vigoare a

---

³ Tratatul de la Lisabona menține existența Tratatului Uniunii Europene modificat, Tratatul asupra Funcționării Uniunii Europene – acesta corespunzând fostului tratat CE modificat și Tratatul Euratom (Comunitatea Europeană a Energiei Atomice subzistă și dobândește personalitate juridică distinctă de cea a Uniunii Europene).

Tratatului de la Maastricht (1993) și Tratatului de la Nisa (2002) au determinat Uniunea Europei Occidentale să exercite doar un rol de asistență mutuală în caz de agresiune, de reflectare și de informare a parlamentelor naționale, neavând capacitate operațională. Cooperarea pe axa Tratatului Nord-Atlantic-Uniunea Europeană (NATO-UE), exercitarea de către SUA a responsabilităților principale în materie de apărare în Europa este evident una dintre cauzele încetării rolului și activităților UEO.

Menționăm Asociația Europeană a Liberului Schimb (EFTA) a fost creată în data de 3 mai 1960 de către șapte state europene, unele dintre acestea au aderat ulterior la Comunitatea Europeană. Obiectivele asociației urmăreau organizarea între statele semnatare a liberului schimb de produse industriale și suprimarea progresivă a principalelor bariere vamale precum și a restricțiilor cantitative. În prezent mai fac parte din organizație: Islanda, Elveția, Norvegia și Liechtenstein.

Amintim Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, denumită până în 1999 Conferința pentru Securitate și Cooperare, din care fac parte toate țările Europei, alături de Canada și Statele Unite, aceasta reprezintă un element cheie al arhitecturii europene de securitate. Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa a fost semnat la Helsinki la 1 august 1975 de către șefii de state și guverne din 35 de state europene precum și Statele Unite ale Americii și Canada. Datorită lărgirii sale, OSCE a devenit un ansamblu de state repartizate în trei continente: american, european și asiatic.

Consiliul de Ajutor Economic Reciproc(CAER) creat în 1949 cu misiunea de a stimula comerțul între statele comuniste s-a desființat în 1991 ca urmare a schimbărilor politice care au avut loc în ani 90'. Opoziția dintre CAER și Comunitatea Economică Europeană a fost neta, neexistând un dialog constructiv între aceste două organizații.

Organizația Tratatului de la Varșovia a fost creată în 1949 ca alianță militară între țările din Europa Răsăriteană, ca o replică la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Organizația, numită în mod oficial, Tratatul de prietenie, cooperare și asistență mutuală a apărut în contextul declanșării Războiului Rece și avea ca obiectiv apărarea comună. Principiile de bază ale tratatului aveau în vedere neintervenția în treburile interne. Retragerea unor state din alianță au condus la încetarea existenței Pactului începând cu iulie 1991.

La 8 decembrie 1991, la Minsk, președinții Belarus, Federației Ruse și Ucrainei au decis crearea Comunității Statelor Independente la care au mai aderat încă 8 republici foste sovietice. Comunitatea nu are structuri organizate.

Din punct de vedere funcțional, organizațiile europene occidentale sunt de două categorii: organizații interstatale de tip clasic sau de cooperare interguvernamentală și organizații de integrare sau supranaționale. În general organizațiile de cooperare cum sunt NATO sau OCDE sunt orientate mai mult spre exterior. Ele sunt concentrate cu deosebire spre coordonarea politicilor statelor membre; în general, organele de conducere au un caracter interguvernamental, iar deciziile

acestora trebuie acceptate de statele europene. Organizațiile de integrare, dimpotrivă, sunt orientate mai mult spre interior, spre membrii săi. Organele acestora sunt independente de guvernele statelor membre sau pot avea și un caracter interguvernamental; ele deliberează prin vot majoritar; deciziile lor se impun statelor membre precum și particularilor din aceste state.

O observație cu caracter general: toate aceste mari organizații, dacă au cunoscut perioade de criză, perioade de concurență, uneori chiar antagonice, linia lor dominantă a fost însă de complementaritate, pentru că toate au fost orientate spre realizarea unor obiective comune: asigurarea păcii, securității și democrației, respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Toate au marcat progrese în construirea unității europene, indiferent dacă au avut un caracter militar, politic, sau social-economic, elemente comune regăsindu-se în fiecare punct.

I. CONSILIUL EUROPEI

---

1. CONSIDERAȚII GENERALE. MEMBRII CONSILIULUI

După încheierea celui de-al doilea război mondial s-a simțit nevoia creării unei structuri cu specific european care să realizeze unitatea europeană și să faciliteze progresul economic și social. Astfel, la 5 mai 1949, a luat naștere Consiliul Europei prin semnarea la Strasbourg a statutului său de către Belgia, Danemarca, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda și Suedia care a intrat în vigoare la 3 august 1949. Aceștia li s-au alăturat Grecia și Turcia (9 august 1949), Islanda (7 martie 1950) și Germania (13 iulie 1950), Austria (16 aprilie 1956), Cipru (24 mai 1961), Elveția (6 mai 1963), Malta (29 aprilie 1965), Portugalia (22 septembrie 1976), Spania (24 noiembrie 1977), Liechtenstein (23 noiembrie 1978), San Marino (16 noiembrie 1988), Finlanda (5 mai 1989), Ungaria (6 noiembrie 1990), Polonia (26 noiembrie 1991), Cehia și Slovacia (30 iunie 1993), Bulgaria (7 mai 1992), Estonia (14 mai 1993), Lituania și Slovenia (14 mai 1993), România (7 octombrie 1993), Andorra (10 noiembrie 1994),